

Serpentiiniraunioinen

Brunbräken
Asplenium adulterinum

Uhanalaisuusluokka (IUCN): vaarantunut (VU)

EU:n lajikoodi: 4066

Uhanalainen ja erityisesti suojeltava (LSA 521/2021)
Rauhoitettu (LSA 521/2021)

Luontodirektiivin laji (liitteet II ja IV)
BOR suojelutaso suotuisa, vakaa

Luonnehdinta

Serpentiiniraunioinen on monivuotinen, pieniä mättäitä muodostava kalliosaniainen. Mättäät ovat pitkäikäisiä. Serpentiiniraunioinen on syntynyt tummaraunioisen (*Asplenium trichomanes*) ja viherraunioisen (*A. viride*) risteydyttyä. Serpentiiniraunioisen lehtilapa on kertaalleen parilehdykkäinen, lehtiruoti on mustanruskea ja keskirangan kärkikolmannes on vihreä. Tummaraunioisella koko keskiranka on mustanruskea ja viherraunioisella vihreä.

Elinympäristö ja levinneisyys

Serpentiiniraunioinen kasvaa vain ultraemäksisillä kallioilla, kalliojyrkänteillä ja -hyllyillä. Lajille kelpaavat ilmeisesti vain koostumukseltaan tietyn tyypiset ultraemäksiset kallioliot, mutta kasvin tarkkoja ekologisia vaatimuksia ei tunneta. Serpentiiniraunioinen on harvinainen kaikkialla levinneisyysalueellaan. Suomessa se kasvaa rajatulla alueella Pohjois-Savossa ja Pohjois-Karjalassa. Lisäksi yksi tunnettu esiintymä on Lounais-Suomessa.

Nykytila ja uhkatekijät

Serpentiiniraunioista voi uhata kaivannaistoiminta. Myös risteytyminen viherraunioisen kanssa sekä kilpailu kasvutalasta voivat haitata lajia. Lähes kaikki tunnetut kasvupaikat ovat suojeltuja.

Hoitosuositukset

Serpentiiniraunioisen populaatioiden elinvoimaisuuden edellytyksenä on kasvupaikkojen säilyminen luonnontilaisina. Eteläisin esiintymä on varjoisassa kuusimetsässä, eikä se kaipaa hoitoa. Pohjois-Savon yhdellä kasvupaikalla on koe- luontoisesti poistettu ylitieheää puustoa ja populaatioita on seurattu viime vuosina. Alustavasti vaikuttaa siltä, että uusia taimia muodostuu paremmin vähemmän varjoisissa olosuhteissa. Hoitosuosituksia voidaan kuitenkin antaa vasta pidemmän seurantajakson jälkeen.

Lähteet

- Kalliovirta, M. 2017. Serpentiiniraunioinen (*Asplenium adulterinum* Milde). Teoksessa: Nieminen, M. & Ahola, A. (toim.). Euroopan unionin luontodirektiivin liitteen IV lajien (pl. lepakot) esittelyt. S. 262–264. Suomen ympäristö 1/2017.
- Pykälä, J. 2012. Serpentiiniraunioinen – brunbräken. Teoksessa: Rytteri, T., Kalliovirta, M. & Lampinen, R. (toim.). Suomen uhanalaiset kasvit. S. 58–60. Tammi, Helsinki.

Kuva: Outi Vainio